

Foto: Hasselfors Garden

Vad växer våra växter i?

Branschföreningen Svensk Torv har samlat in uppgifter om den svenska produktionen av odlingssubstrat under 2025. Under knappt 70 år har det funnits fabriksstillverkade odlingssubstrat som är väldefinierade och testade för att uppfylla specifika krav.

I dag är det mycket få yrkesodlare som tillverkar sina egna odlingsjordar och konsumenter köper merparten av sin krukväxt- och planteringsjord i butik. Anläggningsbranschen har bland annat genom AMA (Allmän material- och arbetsbeskrivning) specifikationer för de jordar som används i markbyggnationer.

Det saknas officiell statistik över vilka material som används eller vilka mängder som tillverkas. Inte minst i tider av internationell osäkerhet är det viktigt att veta vad som behövs för att trygga såväl livsmedelsförsörjning, beredskapsodling på hobby-nivå som samhällets krav på material lämpliga för anläggning och underhåll av gröna miljöer.

Den sammanställning som gjorts bland branschföreningens medlemsföretag omfattar en produktion på knappt 2 miljoner m³ odlingssubstrat. Av detta används drygt 60 procent av fritidsodlare, 26 procent för anläggning (stora volymer anläggningsjord produceras av företag vars produkter inte ingår i sammanställningen) och ca 13 procent för yrkesmässig växtproduktion.

Materialen som formar våra jordar

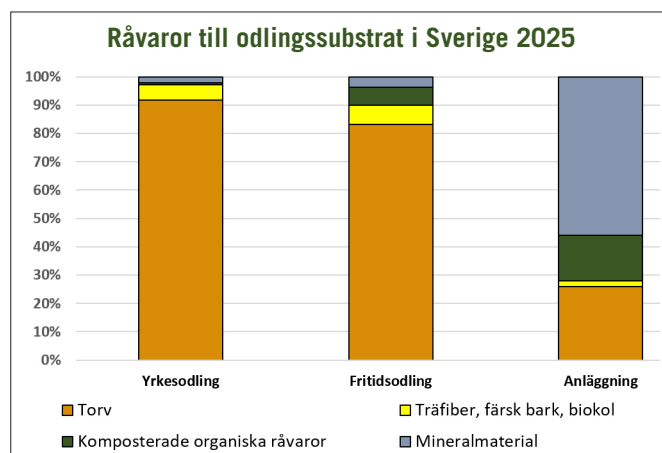
Torv är en ytterst viktig råvara i tillverkade odlingssubstrat tack vare dess många goda egenskaper. Under 2025 användes ca 1,3 miljoner m³ växttorv i svensk produktion, exporten uppgick till 0,75 miljoner m³ och knappt 0,2 miljoner m³ torv används till strö och andra djurhälsoprodukter.

Utöver torv används framför allt tre andra grupper av material. En grupp är organiska material som genomgått biologisk behandling, t ex grönkompost och komposterad/lagrad bark och andra processade produkter. Nästa grupp är andra organiska material som inte behandlats biologiskt, där träfiber framställd som substratråvara är den viktigaste, färsk bark och lite biokol ingår. Däremot används kokos i stort sett inte alls av svenska producenter. Den fjärde stora gruppen är mineral-

material. Det är framför allt sand, lera, Leca, perlit, pimpsten och liknande. I anläggningsjordar, som ska klara mekanisk belastning, utgör mineraler ofta den viktigaste beståndsdel men gör att volymvikten blir hög. Produkterna måste då tillverkas nära användningsplatsen för att minimera transportkostnaderna. Hur substraten ska användas påverkar tydligt vilka material som används, se figuren.

Torven dominerar i yrkesodlingen

Intressant att notera är att för yrkesmässig växtproduktion är torven totalt dominerande och utgör nästan 92 procent av råvaruanvändningen. På konsumentmarknaden används mer varierade organiska material. Det finns även helt torvfria produkter, år 2020 var den andelen av totalen 0,6 procent och 2025 hade den stigit till 2,9 procent. Det förefaller som de flesta konsumenter ser till funktion snarare än vilka råvaror som används. Och för yrkesanvändarna är förutsägbar, stabil kvalitet över tid kanske allra viktigast. Dock arbetar branschen intensivt med att hitta fler cirkulära råvaror men det är alltid en balansgång mellan funktion, säkerhet och pris. En råvara som ökat en del är träfiber framställd specifikt för ändamålet och numera finns inhemsk produktion.

Rapporten är framtagen av Claes Bohlin, CymBio Cosult